Skolinspektionen

Avesta kommun
servicecenter@avesta.se

Beslut

Datum 2026-11-02
Dnr 2026:6587

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete för att uppmärksamma och förebygga frånvaro vid Karlbo skola i Avesta kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Karlbo skola avseende arbetet med att uppmärksamma och förebygga frånvaro i årskurserna 4–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning skapar rektorns styrning förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete i skolan?

2. I vilken utsträckning använder skolenhetens personal arbetssätt som möjliggör tidig upptäckt av frånvaro?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom varje område bedöms om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja kvaliteten inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Karlbo skola i följande utsträckning:

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Rektorns styrning skapar i flera delar förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Rektorn behöver utveckla arbetet med att analysera frånvaro på en övergripande nivå.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Personalen arbetar i flera delar för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

• Rektorn behöver utveckla arbetet med att tillvarata elevernas perspektiv på en övergripande nivå i det frånvaroförebyggande arbetet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 3 maj 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:6587) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Rektorns styrning av det frånvaroförebyggande arbetet

Här bedöms hur rektorn styr och leder skolenheten för att skapa förutsättningar och strukturer för ett frånvaroförebyggande arbete. Det handlar om arbetet med att följa upp och analysera frånvarostatistik för att kunna urskilja mönster och risker att rikta det förebyggande arbetet mot. Det omfattar också att utveckla och förankra gemensamma förhållnings- och arbetssätt samt att skapa förutsättningar för samverkan mellan olika personalgrupper. I detta ingår en tydlig roll- och ansvarsfördelning i arbetet med att motverka frånvaro. Rektorns arbete med att identifiera behov av kunskap och kompetensutveckling om frånvaro samt genomföra insatser för att tillgodose dessa ingår också.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorns styrning skapar i flera delar förutsättningar för ett frånvaroförebyggande arbete, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppföljning och analys av frånvaro

Rektorn följer regelbundet och systematiskt upp frånvaron, men gör endast en begränsad analys av underlaget. Frånvaron vid skolenheten följs upp på flera sätt, både på individnivå och på övergripande nivå. På skolenheten finns det implementerade rutiner för hur frånvaro ska registreras, sammanställas och följas upp, efter en modell som huvudmannen tillhandahåller. Modellen innebär att frånvarostatistiken sammanställs fyra

gånger per läsår och i samband med det följer rektorn upp elevfrånvaron tillsammans med elevhälsoteamet. Sammanställningen visar de elever med en frånvaro som överskrider 15, 30 respektive 50 procent. Vid avstämningstillfällena kontrolleras om elevens frånvaro minskat eller ökat, vilka insatser som genomförts och vad elevhälsoteamet kan bidra med i arbetet framåt. Vid läsårets slut gör rektorn jämförelser mellan olika terminer och läsår utifrån parametern antalet elever vars frånvaro överskrider 15 procent. Rektorn gör dock ingen fördjupad analys på övergripande nivå med jämförelser mellan grupper av elever för att urskilja eventuella mönster och söka förklaringar till dessa. Förvisso följer rektorn upp det frånvaroförebyggande arbetet utifrån de elever vars frånvaro skolenheten redan har uppmärksammat och arbetar med, men det görs ingen analys av hur det frånvaroförebyggande arbetet kan utvecklas på en övergripande nivå.

Förutsättningar för ett gemensamt arbete

Rektorn arbetar för att skolenheten ska ha gemensamma förhållningssätt, arbetssätt och rutiner i det frånvaroförebyggande arbetet. På skolenheten finns det implementerade rutiner för hur frånvaro ska registreras, sammanställas och följas upp, efter en modell som huvudmannen tillhandahåller. Klasslärarna har i uppdrag att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro som kan bli problematisk, exempelvis om det handlar om att frånvaron kan kopplas till ett specifikt ämne eller veckodag. Det ska klassläraren göra då en elevs frånvaro når 15 procent. Klassläraren ska kontakta elev och vårdnadshavare för att försöka ta reda på orsakerna till frånvaron och vid behov kallar klasslärare elev och vårdnadshavare till möte. Information som klassläraren hämtar in ska klassläraren dokumentera som en anteckning i skolans digitala system. Vid behov ska klassläraren även diskutera ärendet i arbetslaget och upprätta en handlingsplan som ska dokumenteras i det digitala systemet. Om elevens frånvaro därefter fortsätter att vara över 15 procent en längre period eller ökar till 30 procent ska klassläraren koppla in elevhälsoteamet. En av elevhälsans personal kallar ansvarig lärare, vårdnadshavare och elev till ett möte och en handlingsplan upprättas. Därefter, om elevens frånvaro kvarstår eller ökar ytterligare kan rektorn besluta om att skolenheten ska ta stöd av kommunens skolsociala team. Dessa rutiner går rektorn igenom med nyanställd personal samt alla lärare i samband med läsårsstart.

Rektorn följer regelbundet upp att gemensamma förhållningssätt, arbetssätt och rutiner tillämpas och om det är någonting i det frånvaroförebyggande arbetet som behöver utvecklas. Det gör rektorn bland annat i samband med de fyra avstämningsperioderna genom att ta del av underlaget i det digitala frånvarorapporteringssystemet. Rektorn följer på så sätt upp att lärare rapporterar frånvaro korrekt och enhetligt i

det digitala systemet så att uppgifterna blir rättvisande och att alla elevers frånvaro uppmärksammas och hanteras samt om någon personal är i behov av stöd eller kompetensutveckling inom området. Vid uppföljningar har rektorn bland annat noterat att vid de lektioner som hålls för årskurs 6 på den närliggande högstadieskolan rapporteras frånvaro lite mindre frekvent. Rektorn har därför uppmanat klasslärarna att följa upp att elevernas frånvaro rapporteras korrekt även för dessa lektioner och att klasslärarna har en tät kommunikation med ämneslärarna. När det gäller gemensamma förhållningssätt arbetar rektorn aktivt med att personalen ska ha ett relationellt förhållningssätt och fokuserar på vad skolan kan göra för att förebygga problematisk frånvaro. Detta görs genom att rektorn tar upp förhållningssättet på uppstartsdagarna, deltar i diskussioner med personalen samt är uppmärksam när hen rör sig i korridorerna och i matsalen. En policy på skolan är exempelvis att alla, såväl personal som elever, ska hälsa på alla man möter när man rör sig i skolans lokaler och att personalen ansvarar för att vara goda förebilder. Lärarna och elevhälsan ska i det förebyggande frånvaroarbetet fokusera på vad skolan kan göra för den enskilda eleven, bland annat genom att tillgängliggöra lärmiljön, vilket är ett arbete som rektorn leder.

Rektorn skapar goda förutsättningar för en regelbunden och kontinuerlig samverkan mellan olika personalgrupper gällande det frånvaroförebyggande arbetet. Det görs genom att rollfördelningen mellan skolenhetens olika funktioner i frånvaroarbetet är tydlig och känd. På skolenheten finns det flera möjligheter för lärare att samverka och utbyta erfarenheter i frånvaroarbetet genom att rektorn schemalagt möten med olika syften och avgränsningar och där diskussioner om frånvaro är återkommande. Exempelvis diskuterar lärarna aktuell frånvaro i arbetslaget och arbetar för att förebygga frånvaro genom att försöka ta reda på orsaker till frånvaro och försöka förekomma dem. Ett exempel på det är att då de planerar schemabrytande aktiviteter diskuterar de alltid hur de ska förbereda de elever som har behov av framförhållning vid förändringar. Skolenhetens mötesstruktur möjliggör också för lärarna och elevhälsan att samverka. En gång per termin hålls klasskonferenser där lärarna, elevhälsan och rektorn deltar och bland annat diskuterar elevernas frånvaro. Samverkan möjliggörs även utifrån det gemensamma arbetet kring enskilda elevers frånvaro samt genom att elevhälsoteamet har så kallat öppet hus en gång i veckan då lärare har möjlighet att rådfråga elevhälsans professioner.

Kunskap och kompetensutveckling

Rektorn identifierar eventuella behov av kompetensutveckling och kompetens kopplat till frånvaroarbete samt följer upp att de kompetenshöjande insatser som genomförs får genomslag i det

förebyggande arbetet. Det gör rektorn genom att i samband med varje avstämningstillfälle ta reda på om lärarna rapporterar samt följer upp elevers frånvaro korrekt. Rektorn, tillsammans med elevhälsan, har bland annat identifierat att frånvarorapporteringen inte fylls i korrekt och att det finns lärare som behöver stöd i hanteringen av det digitala systemet för frånvarorapportering. Lärarna har därför fått utbildning i det digitala frånvarosystemet, så att all frånvaro rapporteras korrekt och att all elevdokumentation gällande frånvaro finns på plats i systemet. Rektorn har även identifierat att lärarnas kunskaper gällande hur man bör bemöta elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) varierat och att dessa generellt sett behövt öka. Detta ledde enligt rektorn till att skolan hamnade i för mycket åtgärdande arbete i stället för förebyggande, både avseende stöd och frånvaro. Lärarna deltog därför under föregående läsår i Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) utbildningspaket avseende NPF vilket bland annat innehåller delar om hur man kan förebygga skolfrånvaro. Det har lett till ett arbete med att tillgängliggöra lärmiljön och att klassrummen ska bli mer likvärdiga och förutsägbara för eleverna. Under innevarande läsår arbetar personalen vidare med att göra lärmiljön mer tillgänglig och enhetlig eftersom bristande lärmiljö är en identifierad riskfaktor för frånvaro. Genom klassrumsbesök och genom att leda samtal med kollegiet följer rektorn upp att kompetensutvecklingen ger önskad effekt genom att lärarna arbetar med att tillgängliggöra lärmiljön.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att analysera frånvaro på en övergripande nivå.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att även om rektorn följer upp och analyserar frånvaro på individnivå så görs det inte på en övergripande nivå. Genom en systematisk analys på övergripande nivå, där mönster identifieras och förklaringar söks, kan det frånvaroförebyggande arbetet på övergripande nivå bli än mer träffsäkert.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn på ett mer systematiskt sätt analyserar frånvaron på en övergripande nivå. Exempel på parametrar som kan följas upp är skillnader mellan flickor och pojkar, årskurser, ämnen och klasser.

Personalens arbete för att tidigt uppmärksamma frånvaro

Här bedöms arbetssätten som används i det frånvaroförebyggande arbetet vid skolenheten. I detta ingår hur personalen arbetar för att uppmärksamma och hantera tidiga tecken på frånvaro. Hur samverkan faktiskt bedrivs samt om och hur gemensamma förhållnings- och arbetssätt tillämpas ingår också. Ytterligare en del är att olika perspektiv synliggörs i det praktiska arbetet med att motverka frånvaro. Det gäller både olika yrkeskategoriers perspektiv och hur elevernas perspektiv tas tillvara.

Skolinspektionen bedömer följande: Personalen arbetar i flera delar för att uppmärksamma tidiga tecken på frånvaro, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan samt rektorns svar på skriftliga frågor och inskickade dokument.

Uppmärksamma och hantera frånvaro

Personalen vid skolenheten arbetar systematiskt för att tidigt uppmärksamma och hantera tecken som kan leda till problematisk frånvaro. De kommungemensamma rutiner som finns för att registrera och hantera frånvaro är väl implementerade och följs av alla lärare. Utöver att följa de kommungemensamma rutinerna så följer klasslärarna upp elevers frånvaro löpande. De uppmärksammar och hanterar tidiga tecken på frånvaro, exempelvis ströfrånvaro. Ämneslärare i sin tur kontaktar klassläraren om en elev har hög frånvaro i ett specifikt ämne, även om den totala frånvaron inte skulle uppgå till 15 procent. När en elevs frånvaro uppnår 15 procent tar klassläraren kontakt med elev och vårdnadshavare för att uppmärksamma dem på frånvaron och ta reda på orsaker till den. När klassläraren kartlägger frånvaron kontrollerar läraren eventuella mönster i elevens frånvaro och analyserar orsaker utifrån exempelvis vilken dag i veckan eleven är frånvarande, om frånvaron gäller ett specifikt ämne eller hur frånvaron ser ut i kamratkretsen. Utifrån frånvarorutinerna tar klassläraren hjälp av kollegorna på skolenheten för att bilden av orsakerna till frånvaron ska bli så tydlig som möjlig och så att anpassningarna som genomförs blir relevanta. Arbetet dokumenteras i den digitala plattformen där rektorn och elevhälsoteamet följer ärendet.

Samverkan och olika perspektiv

Skolenhetens personal samverkar fortlöpande i arbetet med att förebygga frånvaro och flera perspektiv synliggörs i det arbetet. En viktig del i arbetet är de gemensamma rutiner och arbetssätt som beskrivits ovan och som används vid skolenheten. Lärarna har gott om tid att samverka i kollegiet eftersom rektorn avsatt tid för detta och samverkan mellan olika

professioner sker vid klasskonferenser där de exempelvis diskuterar mönster på risk för framtida problematisk frånvaro. Vid så kallat öppet hus, en gång i veckan, samverkar lärarna med elevhälsans professioner när de behöver stöd i kartläggningen av en elevs frånvaro. Om en lärare söker stöd av elevhälsan gällande en elev frågar alltid elevhälsan hur elevens frånvaro ser ut. Kollegiet har som uttalat förhållningssätt att personalen fokuserar på vad skolan kan göra och inte lägga ansvaret för frånvaro på hemmet eller den individuella eleven även om de identifierat att orsakerna till frånvaron ligger utanför skolan. Klasslärarna samverkar därför med vårdnadshavare när en elev är frånvarande genom att ha nära och tät kontakt, bland annat för att visa omtanke från skolans sida och ta del av vårdnadshavarnas perspektiv i frånvaroarbetet. Lärarna arbetar också därför med att tillgängliggöra och anpassa undervisningen för att skapa förutsägbarhet och förebygga stress hos eleverna. Ett exempel på det är att lärarna på utvecklingsmötena diskuterar hur klassrummen ska se ut och undervisningen ska göras förutsägbar för alla elever. Lärarna diskuterar även hur schemabrytande aktiviteter ska genomföras för att förekomma eventuell frånvaro.

Elevernas perspektiv i frånvaroarbetet

Lärare och övrig relevant personal inhämtar elevernas perspektiv, men det är otydligt hur elevernas utsagor systematiskt tas tillvara i arbetet med att förebygga frånvaro. Elevernas perspektiv gällande frånvaro inhämtas först och främst på individnivå. Det sker främst i samband med när en elev har haft frånvaro samt i utvecklingssamtal då elever får svara på frågor om hur de upplever skolan. Alla samtal dokumenteras i den digitala dokumentationsplattformen och anteckningarna utgör underlag för fortsatta insatser. På övergripande nivå inhämtas visserligen elevernas synpunkter kring trygghet, studiero och trivsel genom exempelvis olika elevenkäter, Elevernas synpunkter gällande frågor om trygghet och trivsel behandlas även på elevrådet där rektorn deltar. Resultaten kopplas dock inte tydligt till frånvaro och förebyggande frånvaroarbete. Elevernas perspektiv gällande specifikt frånvaro, som inhämtas på individnivå, tas heller inte om hand på en aggregerad nivå i det frånvaroförebyggande arbetet på en övergripande nivå.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att tillvarata elevernas perspektiv på en övergripande nivå i det frånvaroförebyggande arbetet.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att arbetet med att tillvarata elevernas perspektiv visserligen sker, men dessa tas inte tillvara i ett övergripande analysarbete kopplat till frånvaro. Det föreligger därmed en risk att olika risk- och framgångsfaktorer inte beaktas i det frånvaroförebyggande arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna tillsammans med annan relevant personal tillvaratar elevernas perspektiv som underlag i dialogen kring vad som behövs utvecklas och vad som fungerar bra i arbetet med att förebygga frånvaro. Exempelvis kan arbetet utgå från en övergripande analys av orsaker till frånvaro och där elevernas perspektiv utgör en faktor. Det kan också vara bra att utveckla olika metoder för att hur elevers perspektiv ska tas tillvara och de kan användas i det frånvaroförebyggande arbetet.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Elsa Widerberg

Föredragande
Signerat av: Elsa Widerberg

I handläggningen av ärendet har även utredaren Anna Alm deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 9, 10 och 25 §§

4 kap. 4 och 5 §§

7 kap. 17 och 19 a §§

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Karlbo skola den 23–24 september 2026. Besöket genomfördes av utredarna Anna Alm och Elsa Widerberg.

Karlbo skola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–6 och leds av en rektor. Totalt går omkring 250 elever vid skolenheten varav cirka 130 i årskurserna 4–6. Huvudman är Avesta kommun.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med rektor
- En intervju med lärare
- En intervju med representanter för elevhälsan
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Rektorns svar på skriftliga frågor

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.